

XX FESTA DEL RENAIXEMENT DE TORTOSA L'esforç personal i la documentació dels voluntaris fan que la festa es posei les millors gales

Les famílies nobles de la Festa del Renaixement

Són, probablement, un dels elements més emblemàtics de la Festa del Renaixement. Les famílies nobles representen les antigues nissagues que governaven Tortosa i els seus vestits mostren el luxe i l'opulència de l'època. Darrere, però, hi ha un llarg i perseverant esforç personal per documentar-se i ajudar en la seua elaboració.

TORTOSA Marina Pallàs

La Festa del Renaixement de ben segur que seria inviable sense el voluntariat, sense el gran gruix de tortosins i tortosines que es vesteix i s'involucra en el bon desenvolupament de la festa. Un dels grups avaladors d'aquesta premissa és el sector de les famílies nobles, que participen en els actes propis i en les cerimònies, moltes vegades juntament amb els procuradors, reconstruint els actes més solemnes de l'època amb una gran posada en escena.

Enguany, en la gran desfilada de diumenge a la tarda es podran veure fins a vuitanta nobles, vestits, fins al més mínim detall, sota l'opulència del segle XVI i una xifra igual de gran es va poder veure a la inauguració de la Festa, dijous. També l'entrega dels estendards de cada casa de dissabte és un moment especial per a les famílies, així com la missa i el ball. Aquest divendres, dia 24, a les 22.30 h, als Reials Col·legis tindrà lloc el ball de les famílies nobles per celebrar el casament entre Francesc Corder i Aldonça Despuig, dos de les nissagues més importants de Tortosa, unides en matrimoni l'any 1564. En total, es podran veure fins 300 vestits nobles diferents al llarg de tota la Festa.

I per què són anomenades famílies nobles? L'epígraf també és històric. Durant el segle XVI, Tortosa era governada per un reduït grup amb interessos comuns i laços familiars que controlava les institucions i s'anava alternant en el govern, a més a més de posseir la major part de les terres i propietats i controlar els recursos econòmics. Aquest patriciat urbà, característic de les ciutats baixmedievales i de l'Edat Moderna, era format pels ciutadans honorats. Tortosa, en ser una ciutat que depenia del rei, no tenia una noblesa pròpiament dita amb marquesos o comtes (a excepció de Lluís Oliver de Boteller, vescomte de Castellbò), sinó que eren aquests ciutadans qui dirigien la vida local i moltes vegades també assolien privilegis de noblesa, sent nomenats cavallers o donzells.

Les famílies nobles han anat creixent paral·lelament a cada edició de la Festa. Originàriament, hi havia set famílies, a les quals es van afegir la

Corder i la Garret, i cada any els seus membres es van ampliant, sempre sota la coordinació interna d'una persona. Així, per exemple, enguany, la família Corder tindrà 28 membres, mentre que d'altres en tindran un nombre molt menor. "És aleatori, depèn de cada any i molts nobles conviden amics de fora que només vénen a la desfilada, per exemple", explica Imma Jardí, responsable del grup de famílies nobles des de fa sis anys i membre noble des de fa 17 edicions de la Festa, actualment, amb la família Garret. El seu nét va començar a ser noble fa 13 anys, quan tenia només quatre mesos, i pot ser recordat perquè se li va construir el primer cotxet renaixentista de la Festa. Després de vint edicions, en moltes famílies es poden veure pares, fills i néts nobles.

Els noms de les famílies són històrics, naturalment, que havien adquirit condició de noblesa tortosina perquè provenien de sectors eclesiàstics o perquè, amb les guerres de Ramon Berenguer IV, ja se'ls havia donat títols nobiliaris i terres. Si bé alguna branca es va extingir abans del segle XVI, les més importants eren les nou que actualment participen.

A la Festa del Renaixement, de requisits per formar part de la noblesa, n'hi ha

ben pocs –per no dir cap– i la majoria no té vincles històrics, però cal assumir una responsabilitat considerable: fer-se càrrec dels vestits i els complements, que han d'haver sigut elaborats amb un gran rigor històric.

"Molta gent pensa que ens vestim així per presumir o alguna cosa per l'estil, però a les famílies nobles simplement ens agrada contribuir al lluïment de la festa", puntualitza Jardí, que ha visitat i conegut moltes altres festes de recreació històrica arreu d'Europa. "I com la nostra festa, amb la qualitat dels nostres vestits, n'hi ha ben poques", assegura.

Quan va començar la Festa hi havia dos historiadores a l'Ajuntament de Tortosa que van estar molt pendents dels vestits. Ara, el mateix afany personal dels nobles i la motivació per millorar encara més els vestits supera

l'imaginable. "Hi ha modistes que s'hi dediquen, que tallen les teles o prenen mides, però no ens els fan sencers perquè no et pots gastar 6.000 euros en un vestit". Un altre handicap és que no només es pot tindre un vestit, sobretot si hi ha dos actes diferents el mateix dia. Finalment, cadascú es fa càrrec de la seua pròpia elaboració durant mesos i mesos, posant-hi, a més a més, els ornaments necessaris, com ara perles, fils, joies o pedres de colors. A banda, calen les sabates a joc, els barrets, les capes, els ventalls i tot un món de complements.

Per aconseguir el gran realisme cal una documentació exhaustiva. "Agafem idees dels quadres de l'època, sobretot, i ens basem o fem reproduccions exactes de vestits de reis retratats que veiem en frescos als museus o en col·leccions particulars", diu Jardí.

"Ara, a Internet ho trobes tot, jo tinc un recull de 1.800 quadres d'on traure vestits", exemplifica Jardí, que té vint vestits per a ella i la seua família, amb les seues sabates i complements corresponents, per la qual cosa necessita una habitació sencera per poder desar-ho tot.

Finalment, una vegada acabada la Festa, cal netejar els vestits, bruts i suats amb la calor del juliol. "A la tintoreria no els volen perquè són molt delicats i tenen complements enganxats, com les pedretes, així que has de netejar-ho a casa amb molt de compte". La responsabilitat dels nobles d'avui no té res a veure, potser, amb la dels de fa cinc segles. Com valora Jardí, "la veritat és que crec que t'ha d'agradar molt la festa i has de tindre moltes ganes de sortir per fer tot això". ■

LES FAMÍLIES NOBLES

Aquest serà l'ordre d'enguany de les famílies per a la gran desfilada de diumenge. Cada any, la llista es guarda i es reordena perquè ningú repeteixi en la mateixa posició.

Oliver de Boteller - Punter - Soldevila

Aldana - Corder - Despuig

Garidell - Garret - Montagut

